

Жанр сатирично-гумористичного оповідання у творчості Модеста Левицького

Інна Ліпницька

Дослідники літературного процесу початку ХХ ст. констатували, що специфічною рисою реалізму в українській новелістиці кінця ХІХ — початку ХХ ст. була орієнтація на відкриття у художніх творах джерела смішного й анекдотичного, серйозного і трагічного, величного і піднесеного [1, 38]. Реалії антагоністичного суспільства з усією їхньою внутрішньою суперечністю, повнотою реальних сил та боротьбою тенденцій саме в сатиричній прозі дістають критичне, внутрішнє диференційоване відображення і вираження.

Серед творів «критики зла» політичною насиченістю і наступальністю привертала увагу оригінальна сатирична проза Модеста Левицького, яка вирізнялася багатством об'єктів викриття, тематикою політичного і соціального звучання, найрізноманітнішими способами сатирично-гумористичного опрацювання матеріалу, що зумовлені новими суспільно-політичними обставинами життя. Сатира письменника вражає дошкульним сміхом, відзначається різноманітністю форм і актуальністю проблематики.

Провідними темами сатиричних творів М. Левицького, як і у більшості письменників його сучасників, були викриття антинародних інституцій самодержавства, шовіністської імперської політики щодо так званих «іногородців», облудности царських свобод, обумовлених антидемократичною конституцією, блюзнірства чиновницько-бюрократичного апарату тощо. Актуальності тематики сатиричних творів письменника сприяла його праця у газеті «Рада», де він був членом редакційного комітету і друкував свої твори у відділі «Маленький фейлетон». Крім величезної кількості власне фейлетонів, М. Левицький опублікував низку сатирично-гумористичних творів, серед яких можна виділити такі групи: сатирично-гумористичні оповідання, сатиричні переробки, сатиричні вірші, сатиричні мініатюри.

На особливу увагу заслуговує сатирично-гумористичне оповідання М. Левицького, з притаманним йому чітким вираженням соціально-політичної

спрямованости, зв'язком проблематики з духом часу, посиленням сатиричного, викривального елемента, використанням специфічних художніх деталей як дієвого чинника викриття соціальної суті явища. У центрі сатирично-гумористичного оповідання не так подія, як людина; в жанрі відчувається прагнення поглибленого зображення внутрішнього світу як сатиричного так і гумористичного персонажів у коротких і стислих формах малої прози. Водночас у цих творах спадкоємно присутні риси художньої манери гумористики XIX ст.: оповідь від першої особи, простота сюжетних колізій тощо.

За «формою і характером розгортання дії сатирично-гумористичні оповідання М. Левицького нагадують народні анекдоти або так звані „побрехеньки“», — як слушно зауважив М. Гончарук [3, 56]. В їх основі, як і в анекдотах, лежать якісь виняткові, незвичайні чи курйозні життєві випадки. З народними анекдотами їх зближують несподівана і комічна розв'язка, сконденсованість та локальність зображуваних подій. Майстерність письменника полягає в тому, що в кожному такому курйозному, на перший погляд, незначному випадку в узагальненій формі відтворюються суспільні зв'язки («Правовий порядок», «Соломонів суд»), механізми самодержавного ладу («Законник», «З пригод археолога»), облудність царських маніфестів («Незайманість особи») тощо. Отже, об'єктом сміху стають негациї суспільно-політичного життя країни. Розвиток дії у більшості творів ґрунтується на поєднанні комізму ситуацій із комізмом характерів. Письменник так повертає той чи інший курйозний випадок, щоб стали очевидними суспільні зв'язки та соціальна природа певного явища чи персони, які іронічно чи сатирично компромітуються у творі.

Сюжети більшості сатирично-гумористичних оповідань М. Левицького являють собою різновиди усних оповідань, а комічні ситуації мають переважно трагікомічну основу. Такий зокрема сюжет оповідання «Законник», що його тема продиктована виборами до Думи. Твір умовно можна поділити на дві частини. У першій частині звучить відповідь на запитання, хто реально користується царською «свободою», у другій визначається реальна вартість законів, проголошених царизмом.

Письменник відтворював процес виборів, наводячи факти порушення виборчого закону з боку влади. Він увів відомий з українського фолкльору образ довірливого простака, «вписав» його у виборчі перипетії, викривши політичний деспотизм, разучі порушення закону про вибори, облудність і декларативність конституційних статей про свободу слова. Натомість сатирик зобразив повну «свободу» чорносотенних банд, благословених імперією.

Машкара наївної людини, котра щиро вірить у рівність усіх громадян перед законом, стає лакмусом викриття антиконституційности та незаконно-

сти виборів. На противагу «хитрому» Панькові Леся Мартовича, котрий «не зрадив громаду та й так хитро втік від напасті», персонаж Левицького, виконуючи свій «громадський обов'язок», стає жертвою власної настирливості. Усі його намагання діяти згідно букви закону наштовхуються на протидію державних структур — погрози, фізичну розправу, ув'язнення. Прагнення «законника» притягти до відповідальності владні структури за «давление» (русизм — мовне наголошення на національній приналежності представників цих структур) на виборця зазнали фіяско. Життя жорстоко посміялося з героя, який так і не втямив, що «закон — одно, а начальство — друге». Комічний ефект оповідання ґрунтується на невідповідності між вірою героя у силу законів та їхньою реальною вартістю. Тому й об'єктом висміювання у творі виступає не невдаха-законник, а самі закони і їх творці. Пригоди, в які потрапляє герой, комічні лише зовні. Він став трагічною особою в комічній ситуації, спричиненій зовнішніми чинниками — адміністративними та політичними репресіями. Поряд з глибоким розчаруванням, яке відчув персонаж від «законних» виборів, він через свою наївну віру в «силу закону» потрапив до в'язниці і в перспективі може позбутися праці.

Викриття облудності конституційних «свобод» досягає апогею у фінальній частині. Навіть потрапивши до в'язниці, персонаж вірить, що закон на його боці, а його проблема — незнання цього закону. Зустріч у камері з юристом Соколовським, котрий ці закони достеменно знав і тлумачив, стала катастрофою його віри. Цей новелістичний прийом несподіваної розв'язки стає сатиричним пуантом розвінчання конституційних ілюзій.

М. Левицький сатирично висвітлив механізм і перебіг виборів до Думи. В одверто знущальному дусі виписані картини виборів: «*І обступили мене „истинно русские“, та вже хтось мені у юрбі і стусанів зо три дав під боки...*» [5, 2]. Окремими різкими штрихами, промовистими подробицями автор показав, що царизм і «*истинно русские люди*» діють єдиним фронтом, переслідують спільну мету — перетворити виборців у маріонеток, позбавити їх будь-якої самостійності у виборі кандидата, а самі вибори перетворити на спектакль. Другий об'єкт сатиричного викриття в оповіданні — це соціальна і політична суть чорносотенської ідеології, яку репрезентує царський чиновник — начальник «законника».

Авторський сарказм невіддільний від гіркоти, сатира — від трагедійності. У творі наявні різноманітні відтінки сміху, який поєднує критичне, сатиричне ставлення до оточуючої дійсності, непримиренність до всього негативного, мерзенного в ній та доброзичливий гумор у зображенні невдахи-законника.

Форму розгорнутого анекдоту мають і інші гумористично-сатиричні оповідання М. Левицького, в яких зображено яскраві сатиричні типи пред-

ставників царської адміністрації, котрі багатьма своїми рисами нагадують відомих щедрінських самодурів. Це губернатор («Просвітник»), який просвіщає народ жандармськими методами, становий («Негайна справа»), котрий посилає вночі переляканих чутками про холеру селян з «екстремним пакетом», а насправді в ньому — запрошення на полювання, справник («Соломонів суд»), який зумисно шантажує свідків, аби вигородити свого брутального і свавільного поплічника-пристава і т. п.

У деяких оповіданнях з метою сатиричного загострення тих чи тих рис героя М. Левицький показав діяльність персонажів у різних часових площинах. Це пов'язано насамперед із прагненням автора дошукатися соціального коріння певного негативного явища. Так, в оповіданні «Правовий порядок» виведено земського начальника-самодура, тип чеховського унтерпришибєєва, котрий керувався лише власними амбіціями та раз і назавжди визначеним принципом: «*Не сметь! Я вам покажу...*». В епілозі автор відтворив події революції 1905-1907 років, коли герой, пристосувавшись до нових умов, постає у новій ролі — «*гласного міської думи*», але його внутрішня суть залишилася незмінною: «*...Перед виборами до Державної думи збирав він у Києві „істинно русских людей“ та партію „правового порядку“ і говорив їм такі промови, щоб рятувати Росію від „крамоли та жидів“ і запровадити „правовий порядок“*», антидемократичну суть якого читач визначає з деспотичного ставлення думця до своїх виборців.

Сатиричний ефект у творі досягається також винахідливою побудовою інтриги: твір складається з мізансцен, у яких письменник уміло нагнітає напругу, котру розряджає «розв'язка полегшення». Так, в одній з них сатиричний герой, щоб довести свою значимість і викликати у селян страх і пошану до себе, не пояснюючи причини, наказує, щоб йому принесли сокиру і повалили сільського хлопця на землю. Фінал сцени комічний — земський відрубує «*високі каблучки у чобіт*». У такий спосіб через безглуздий учинок персонажа Левицький оголив не лише його негативне ество, а, власне, всієї тоталітарної системи, яку він представляє.

Виявом крайньої ненависти і презирства Левицького до зображуваних явищ є саркастичний, нищівний сміх, притаманний сатиричним оповіданням, у яких осмислювалися пекучі проблеми, пов'язані з дегуманізацією вищих прошарків населення, потворности їх стосунків із народом, так званою політикою «живота», егоїзму, «індивідуалізму слимака», особливо стосовно української інтелігенції. Взагалі сатира на політичне лицемірство, демаскування справжньої суті ліберального панства, висміювання спроб тієї чи іншої особи видати себе за прогресивну силу, що нею вона насправді не є, набули в українській літературі початку ХХ ст. актуального звучання. Гнівною

інвективною проти конформізму і дворушництва, лицемірства і пустодзвонства, ледарства і боязливості українських «патріотів», пароксизму національного приниження українців виступає сатира В. Самійленка («Патріота Іван», «Патріоти» «Сон» та ін.). Дотичне до Самійленкової сатири у трактуванні безхарактерності й бездіяльності української інтелігенції як національної хвороби оповідання М. Левицького «Хатнє лихо».

У цьому творі М. Левицький використав синтетичну прозову форму сатиричного оповідання, наявну в О. Маковея («Як Шевченко шукав роботи»). Життєва основа сатири Левицького багато в чому документальна, з прозорими натяками на представників тогочасної української інтелігенції. Як і в оповіданні Маковея, герой Левицького мандрує по квартирах *«завзятих свідомих українців»* — *«письменного, навіть письменника»*, *«старого українофіла»* (натяк на членів «Старої громади»), *«завязтого ес-дека»*, *«потомка колишнього оборонця прав народних»* та інших *«борців»* з метою збору коштів на спорудження пам'ятника Т. Шевченку. А насправді виявилось, що зібрати гроші не вдасться ні до ювілейної дати смерті Шевченка, що її відзначать через три роки, ні навіть до столітнього ювілею з дня народження поета. Оскільки *«наш народ такий забитий і несвідомий»*, герой вирішив збирати, як саркастично наголошує автор, *«паї щомісячного патріотизму»* лише серед української інтелігенції. В оповіданні небагато комічного перебільшення: тут саркастично відтворюється гірка правда — серед *«самосвідомих українських інтелігентів»* герою не пощастило знайти справжнього патріота України, не того *«патріота»*, *«що погроми робить»*, їдко уточнює він, прозоро натякаючи на чорносотенського активіста Савенка (редактора «Киевлянина»), а просто людини, *«що любить свій рідний край і нікого не б'є»*.

Левицький представив національний характер інтелігенції, який формувався під багатовіковим соціально-політичним тиском самодержавної влади на Україні. Тривале приниження національної гідності і національних прав українця, його постійна мімікрія задля виживання обернулися трагічними наслідками для нації: народ перетворено на «темну і несвідому» масу, а освічена частина підлегла різним видам конформізму, продажності, ренегатству й одвертої байдужості до національних проблем. Сатиричні персонажі твору демонструють ерозію духовних устоїв нації. М. Левицький спостеріг, що накинений українською традицією вірець «страждального патріотизму» став вигідним сховищем для розумового лінивства збайдужілих і невибагливих земляків. Ці «герої» зважають не лише на зовнішні умови дійсності, які з часом змінюються. У кожному з них сидить їхній внутрішній цензор — страх перед владою. І саме він керує їхніми політичними симпатіями, виправдовує їхню превентивну обачність перед можливими заходами влади, їхню

бездіяльність, лицемірство, фразерство тощо. Навіть тоді, коли трохи послабшав політичний тиск, страх не випускає їх зі своїх пазурів, усе їм *«поза шкуру холодок іде»*. Постійне життя під прицілом страху і національного припинення зробило багатьох з них «патріотами» на кшталт Савенка, що *«тільки доноси пише»*, чи Балабухи, котрий, хоч і *«письменний, та тільки на хвалу погромщикам спромігся»*.

У цьому творі наявний притаманний для зрілого етапу реалізму механізм нерозривного зв'язку характеру і обставин, коли не тільки обставини творять характер, а й характер якоюсь мірою формує обставини, функціонує в тих умовах, яких він гідний. Категорії соціальні, політичні в іншому ракурсі в тому ж самому творі виступають як категорії моральні.

У центрі сатиричного викриття — типи українських «патріотів», які утворюють своєрідну суспільну фізіономію псевдоукраїнців, псевдоінтелігентів і псевдоборців. Письменник висуває на перший плян громадське обличчя сатиричного образу, представляючи великим пляном єдину його рису — удаване вболівання за відродження України. Автор сатирично викрив політичне лицемірство українських інтелігентів, яке призводить врешті-решт до їхньої духовної смерті: *«Все тхнуло там давньою старовиною: й меблі старосвітські, й темні малюнки на стінах у стародавніх золотих рамах, і старі килими на долівці, й низенькі маленькі вікна»* [4, 196] — це фактично склеп примітивного і пасивного «псевдопатріотизму», що на початку ХХ ст. виконував регресивну функцію у поступальному русі національних змагань. Такий образ лжепатріота, суголосний подібним персонажам В. Самійленка, котрі люблять Україну, «як хліб і кусень сала», але й пальцем не ворухнуть, аби щось зробити для батьківщини, *«на чатах лежать патріоти»*.

Найулюбленіший прийом письменника — самовикриття персонажа. Завдяки цьому досягається високий ступінь об'єктивності зображення дійсності. Авторське ставлення до суперечностей у характеристиці героя яскраво емоційне, хоча сам автор начебто й не втручається в оповідь. Часто героя оповідання зображено з декількох точок зору: розповідача, як мовного різновиду авторського голосу, що виконує синтезуючу функцію «самого себе», та оточення, яке дає оцінку словам і діям об'єкту висміювання.

В сатирично-гумористичній прозі М. Левицького представлені два способи створення образів (традиційні для гумористичної прози початку ХХ ст.). За першим — сатиричне розвінчання негативних явищ досягається за допомогою гіперболічної карикатурності образу, перебільшення умовних ситуацій та епізодів комічного характеру, а за другим — на тому негативному, що стає об'єктом сміху, наголошується тенденційно, шляхом такого нагнітання реальних подій і вчинків, яке вже саме по собі загострює сатиричне викриття.

Найдавніша риса людини, на якій будувалося комічне і яка завжди викликала сміх, — це людська дурість і глупота, як форми її примітивності й нікчемності. Особливо чітко постає комізм глупоти, коли остання претендує на значимість у суспільстві, прагне видати себе за норму, за авторитет, за щось гідне поваги. Найрізноманітніші прояви претенсійної глупоти постають перед читачем у гумористично-сатиричних оповіданнях М. Левицького. Для більшості героїв причиною самовияву духовної та моральної убогости стає ситуація, коли персонаж своїми діями й міркуваннями компромітує власну, показово сповідувану ідею, внаслідок чого виявляється його приховане єство: лицемірство, духовна нищість тощо. Характерними рисами таких персонажів є нездатність вільно орієнтуватися в оточуючому їх світі, брак, а інколи навіть цілковита втрата почуття реальності, «психологічний застій» (Щедрін). Таким постає перед читачем губернатор із оповідання «Просвітник», який прагне *«здобути собі хоч маленьку славу»*. Колишній «повітовий воїнський начальник», генерал-майор, ставши губернатором, мріє про звання *«культуртрегера»*, бачить себе *«просвітником і батьком темного народу»*. Розуміючи, що на службі *«його не Соломонівська голова слави собі доброї не здобуде»*, герой вирішив у модний на той час спосіб досягти популярності: *«заходився він сіяти просвіту в народі новим способом: театром, оперою»* [6, 2]. Гіперболічне переймання бажанням будь-що стати відомим, примусово окультуривши народ, приводить до абсурдної ситуації. Людей таки назбирали на *«ту комедію до генерала»*, хоч для них відвідання театру стало *«новою нечуваною повинністю»*. Театр наповнився людьми, що для них відвідання театру такий самий *«відбуток»*, як давати *«підводи під арештанта»*, *«шляхи під архирея лагодить»*, стояти *«на варті при мертвому тілі»*. Розв'язка — комічна. У фінальній гумористичній сцені письменник вдало використав прийом сну. За іронією долі у театрі ставили «Фауста». Селянинові, змученому довгою подорожжю до міста, у сні привиділося, що чорти тягнуть його у пекло. І справді *«тіло його вхопили під руки чортяки... чи то пак кварталні і перли геть із театру, обкладаючи стусанами...»* [6, 2].

Моральну нищість, антигуманність негативних персонажів письменник акцентує, не вдаючись до глибокої психологічної характеристики, обмежуючись переважно зовнішньою характеристикою зображуваних подій чи образів. Так, із прихованою ненавистю, у сатирично-викривальному дусі змальовує автор станового («Негайна справа»), земського («Правовий порядок»), справника («Соломонів суд») та ін. персонажів, посилюючи сатиричне викриття різноманітними художньо-виражальними засобами: гротеском, шаржем, знижуюче-комічною деталлю зовнішнього вигляду персонажів — рис обличчя, рухів, жестів; використовує оцінні лексеми негативного змісту,

вulgаризми, фамільярні вислови, специфічні тропи, що надає образам сатирично-комічної заостреності. Його сатиричному стилю притаманна народна іронія паремійної простомовності, лапідарність зовнішніх характеристичних описів.

Одним із важливих засобів сатирично-пародійної типізації є формулювання «девiзу», «гасла» певного сатиричного персонажа, котрий стає лаконічним визначенням всієї його діяльності, згустком усієї його характеристики. Такі, наприклад, — девiз земського («Правовий порядок») — *«не сметь!»*, *«я вам покажу!»*, грубе *«мовчать!»* помічника станового («Соломонів суд»), погрозливе *«я вас в двадцять чотире часа фить»* начальника поштової установи («Законник») тощо.

Даючи персонажам висловитися, автор приховує свою «точку зору», використовуючи прийом «безсторонності», авторського невтручання. Цей прийом ефектно вживав В. Самійленко-сатирик, досягаючи ілюзії достовірності зображеного. Авторська ж позиція вгадується на перехресті думок персонажів та інтонаційному оформленні оповіді, перевага в якій надається саркастично-в'їдливим інтонаціям. Так, в оповіданні «Просвітник» позиція письменника вгадується у коментуванні призначення генерала на посаду губернатора: *«Та вже така лінія тепер повелася на генералів, що навіть міністрами освіти генерали були. Отак і той новоявлений губернатор відразу, мовляв, з дяка на благочинного перейшов»* [4, 2]. У оповіданні «Законник» авторське ставлення до законності виборів виявлена в інтонаційному оформленні думки героя: *«От тобі й свобода виборів!»* [4, 2] Така інтонаційна домінанта, яка вибудовувалась у поліфонії лаконічного порівняння, епітету, саркастичної метафори, увиразнювала сатиричне вістря твору.

Ще один прийом, притаманний саме анекдоту і широко використаний Левицьким, — це контрастування, розгорнуте здебільшого у жвавих діялогах. Такі діялоги у формі запитань і відповідей дають можливість глибше проникнути у суть конфлікту, заострити його громадський чи моральний зміст. Особливо промовисті діялоги в оповіданні «Соломонів суд», тема якого — викриття корпоративності владних структур. Діялоги в цьому творі — то прихована пародія на дійсність, причому пародія тонко замаскована під імовірні життєві ситуації. Такий прийом сатиричного викриття А. Вуліс називає «пародійно-іронічним гротеском», здатним «органічно „уживатися“ в реалістичний виклад» [2, 126]. Автор, виявляючи справжню суть влади, майстерно виписав діялоги між справником і секретарем канцелярії, між помічником справника та допитуваними ним свідками у справі самоуправства пристава. Допит свідків помічником справника у згаданій справі постає перед читачем як пародія на канцеляризм і процедуру «дознанія» слідчих ор-

ганів. Помічник пристава винайшов «геніальний хід» у залагодженні скарг на збиткування міщанина і єврея-крамаря, ненароком «переплутавши» свідків — свідків міщанина Терешка допитував про побиття єврейки, а євреїв щодо кривди — Терешкові. Сатирик відтворює грубий натиск чиновника у «розборі» справи: *«Мовчать!»* — *grimнув помічник, аж шибки у вікнах забриніли.* — *Відповідайте, що питаю: ти!* — *ткнув він на одного свідка — бачив, як пристав бив жидівку?*

— *Ні, бо я...*

— *Звуть тебе як?*

— *Суховій Макар...*

Помічник записував.

— *Я ваше високо...*

— *Мовчать!* — *аж тупнув ногою помічник.* — *Ти?* — *звернувся він до другого»* і т. д. [6, 2].

У цих діялогах письменник поєднує пародію з іронією, по-новому виявляючи риси комічного.

Важливу функцію у розкритті теми та ідеї сатирично-гумористичного твору відіграє розшифрування символіки його назви, заголовку, що являє собою джерело творення додаткових значень, художньої семантики. Іронічний зміст назви часто розкривається в тексті твору завдяки неодноразовому зіставленню її з реаліями зображуваної дійсності. Накопичення нових лексичних значень змісту одного і того ж вислову «правовий порядок», «громадська справа», «просвітник» тощо виникає у творі в процесі системного повтору лаятмотивної фрази, паронімічної за своїм звучанням, але щоразу забарвленої новими відтінками. У даному випадку сатиричним цілям служить енантіосемітичне вживання слів (лексеми, що мають зміст позитивної оцінки, вживаються автором для називання негативних осіб чи явищ, набуваючи антонімічного значення і негативного емоційно-експресивного забарвлення). Причому чим більший у слові заряд позитивної енергії, тим сильніше його протилежно-негативне значення. Так, скажімо, серйозність тону, поважна і коректна інтонація суперечать тому, що видається автором за позитивне, внаслідок чого посилюється сатиричний ефект. Енантіосемітичний відтінок мають також назви сатиричних оповідань «Просвітник», «Експерти» та ін.

Сатиричні твори Левицького занурені в соціально-політичні проблеми. Громадсько-політична та ідеологічна боротьба — ось та сфера, що в ній найповніше виявило себе обдарування сатирика. Типові герої його сатири — це представники адміністративно-політичної системи, творці «внутрішньої політики», «стовпи» відчуженої від народу поліцейської держави.

Прагненням розкрити трагікомізм дійсності, зірвати з ворога «пристойні» покрови та показати його у смішному й огидному вигляді підпорядкована вся яскрава, різнобарвна сатира Модеста Левицького. Мистець володів глибоким знанням життя і справжнім почуттям гумору, що допомогло йому синтезувати з дійсності такі істотні комічні риси, які довгий час залишалися прихованими і замаскованими. Своєрідно вписавшись у контекст українського літературного процесу кінця XIX — початку XX ст., творчий доробок письменника став вагомим внеском у розвій української літератури, її змагання за ідеали суспільного прогресу, національного та соціального визволення. □

Література

1. Білецький Ф. Жанрова своєрідність сатиричної прози в українській літературі. — Дніпропетровськ, 1974. — 100 с.
2. Гончарук М. Українська сатира періоду революції 1905-1907 років. — К., 1966. — 156 с.
3. Левицький М. Оповідання. — Т. I. — Черкаси, 1918. — 268 с.
4. Пилипович М. Законник // Рада. — 1907. — № 72.
5. Пилипович М. Просвітник // Рада. — 1907. — № 74.
6. Пилипович М. Соломонів суд // Рада. — 1907. — № 83.

Анотація

Інна Липницька досліджує сатиричні твори Модеста Левицького, аналізуючи в них соціально-політичні проблеми, громадсько-політичну та ідеологічну боротьбу. У статті наголошено, що типові герої сатири мистця — це представники адміністративно-політичної системи, політичні діячі відчуженої від народу поліційної держави.

Summary

Inna Lipnyska's article studies the satiric articles of Modest Levytska, analyzing the social, political, civic and ideological issues raised therein. The article stresses that Levytsky's typical protagonists are members of the administrative-political system, political activists who have grown out of touch with the people ruled by a police state.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ

Святкування 65-річчя державотворчого Акту ОУНР

Переговори між УПА й Угорською армією в 1943-1945 рр.

Волинь у житті і творчості Тараса Шевченка

Українській державній мові — державність

Репресії на Сумщині

Стилістичні особливості прози Є. Маланюка

Сучасна Україна — сучасний підхід

Суспільно-політичний, науковий та літературний місячник

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ

Суспільно-політичний, науковий
та літературний місячник

Кн. 6 (699) • Червень, 2006 • Річник 59

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

Червень	3
Липень	4

СТОРІНКА РЕДАКЦІЇ

<i>Андрій Гайдамаха</i>	Два Акти державности	5
-------------------------	----------------------	---

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТОПИС

<i>Іван Патриляк</i>	До 65-річчя державотворчого Акту ОУН	6
----------------------	--------------------------------------	---

СУСПІЛЬСТВО. ПОЛІТИКА

Мовна політика

<i>Святослав Караванський</i>	Лист до перших осіб України	20
<i>Максим Черкас</i>	Українській державній мові — державність	22

ЛІТЕРАТУРА. КУЛЬТУРА

Літературознавство. Критика

<i>Микола Крупач</i>	Стилістичні особливості прози Євгена Маланюка (на матеріалі утаємничених публікацій)	34
<i>Інна Ліпницька</i>	Жанр сатирично-гумористичного оповідання у творчості Модеста Левицького	50

Теорія літератури

<i>Петро Іванишин</i>	Іманентна українська методологія	60
-----------------------	----------------------------------	----

---

<i>Петро Кралюк</i>	Постаті Волинь у житті і творчості Тараса Шевченка (<i>Продовження</i>)	68
---------------------	--	----

ІСТОРІЯ

<i>Генадій Іванущенко</i>	Історія ХХ століття Репресії на Сумщині — погляд через роки	76
---------------------------	--	----

<i>Олександр Пагіря</i>	Історія визвольного руху Переговори між УПА й Угорською армією в 1943-1945 рр.	86
-------------------------	---	----

ОГЛЯДИ. РЕЦЕНЗІЇ

<i>Петро Іванишин</i>	Перед обличчям істини, або Повернення на «поле бою» (<i>Маланюк Євген. Повернення: Поезії. Літературознавство. Публіцистика. Щоденники. Листи</i>)	116
<i>Петро Й. Потічний</i>	Сучасна Україна — сучасний підхід	126